

Številka: 00104-258/2018/5

Datum: 5. 11. 2018

Odgovor na poslansko vprašanje Suzane Lep Šimenko v zvezi s črpanjem evropskih sredstev

Poslanka Suzana Lep Šimenko je v skladu z 240. in 248. členom Poslovnika Državnega zbora Vlade RS zastavila pisno poslansko vprašanje v zvezi s črpanjem evropskih sredstev.

Poslanka ugotavlja:

Član Evropskega računskega sodišča Samo Jereb je v torek, 9. oktobra 2018, predsedniku Državnega zbora RS mag. Dejanu Židanu predal letno poročilo sodišča o porabi evropskih sredstev za leto 2017, iz katerega izhaja, da je Slovenija ena od 10-ih držav, ki lani, v četrtem letu izvajanja tekočega finančnega okvira, še ni porabila nobenih sredstev iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov. Če pogledamo skupno porabo, je Slovenija celo med najslabšimi petimi državami članicami glede črpanja vseh evropskih sredstev.

Glede na to, da so evropska sredstva ob visoki javni porabi in visokih obrestih za nespametno zadolževanje v preteklih letih praktično edina razvojna sredstva za Slovenijo, je neaktivnost pristojnih na tem področju nesprejemljiva in škodljiva za državo.

Zato Vlado Republike Slovenije sprašuje:

- 1. Kako komentirate stanje na področju črpanja evropskih sredstev in kako boste zatečeno stanje izboljšali, ob upoštevanju, da večji del koalicije sestavljajo iste stranke kot v mandatu najslabšega črpanja evropskih sredstev doslej?*
- 2. V Službi Vlade za razvoj in evropsko kohezijsko politiko razlog za katastrofalno črpanje, kot že toliko let, valijo na težave z IT-sistemom. Kdaj in kako konkretno bodo težave odpravljene?*
- 3. Služba Vlade za razvoj in evropsko kohezijsko politiko navaja, da so pripravili akcijski načrt aktivnosti za pospešitev, s ciljem zmanjšanja razkoraka med izplačili iz državnega proračuna in povračili iz proračuna EU. Kateri konkretni ukrepi so predvideni za doseg cilja?*
- 4. Služba Vlade za razvoj in evropsko kohezijsko politiko še navaja, da bo po potrebi spremenjen tudi operativni program 2014–2020. Glede na to, da se izteka leto 2018, se vam zdi takšna napoved realno izvedljiva?*
- 5. Služba Vlade za razvoj in evropsko kohezijsko politiko načrtuje, da bodo sredstva z vsebin, kjer izvajanje ni optimalno, preusmerjena na druga področja. Glede na ničnost črpanja v preteklem letu izvajanje ni optimalno nikjer. Bodo torej vsa sredstva preusmerjena? Če ne, katera bodo?*

Vlada Republike Slovenije v nadaljevanju podaja odgovor na pisno poslansko vprašanje:

- 1. Kako komentirate stanje na področju črpanja evropskih sredstev in kako boste zatečeno stanje izboljšali, ob upoštevanju, da večji del koalicije sestavljajo iste stranke kot v mandatu najslabšega črpanja evropskih sredstev doslej?*

Vlada RS se strinja, da je Slovenija nekoliko zastala v izvajanju tekočega programskega obdobja 2014–2020, če ga ocenjujemo samo po realiziranih prihodkih EU, ki so se do konca septembra 2018 že izrazili v državnem proračunu (264 milijonov evrov), in po potrjenih izdatkih, ki smo jih v tem obdobju predložili Evropski komisiji (310 milijonov evrov). Kljub temu ugotavljamo, da stanje na področju črpanja sredstev kohezijske politike v RS ni kritično. Od razpoložljivih sredstev, ki so RS na voljo iz naslova Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 (v nadaljevanju: OP EKP), cilj naložbe za rast in delovna mesta, v višini 3.067.924.925 evrov, je Služba vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko v vlogi organa upravljanja ministrstvom že dodelila sredstva v višini 2.104.739.311 evrov. Za večino dodeljenih sredstev so ministrstva že izvedla javne razpise in z izbranimi izvajalci sklenila pogodbe o sofinanciranju. Projekti se po državi izvajajo, prav tako se izplačujejo že izvedene aktivnosti.

Vlada RS bo nadaljevala uveljavljeno prakso, to je kvartalno poročanje o izvajanju kohezijske politike v RS. Aktualno poročilo je v pripravi, po sprejetju na Vladi RS bo predloženo v obravnavo pristojnemu

odboru Državnega zbora RS. Tako boste poslanci redno in podrobneje obveščeni o stanju izvajanja in posledično »črpanja« sredstev evropske kohezijske politike.

Slovenija je od vstopa v Evropsko unijo v letu 2004, ko je postala upravičena do sredstev evropske kohezijske politike, glede na proračun EU ustvarjala neto presežek, torej je prejela več sredstev iz evropskega proračuna, kot pa je vanj vplačala. Izjema sta le leti 2007 in 2008, ko je Slovenija glede na proračun EU zaznala neto primanjkljaj. V letih 2007 in 2008 Vlade RS niso sestavljale stranke trenutne koalicije.

Podrobnejšo predstavitev stanja OP EKP podajamo v nadaljevanju.

V okviru izvajanja evropske kohezijske politike 2014–2020 je bilo od januarja 2014 do konca septembra 2018 dodeljenih 2,1 milijarde evrov oziroma malo manj kot 69 odstotkov razpoložljivih sredstev (navajamo del EU), pogodbeno vezani sta dve milijardi evrov oziroma 66 odstotkov razpoložljivih sredstev, iz slovenskega proračuna je izplačanih 508 milijonov evrov oziroma 17 odstotkov razpoložljivih sredstev, zahtevkov za povračila iz blagajne EU v slovenski proračun pa je za 310 milijonov evrov ali deset odstotkov razpoložljivih sredstev. Razlog za razkorak med izplačili iz slovenskega proračuna in povračili iz blagajne EU je predvsem v kompleksnem in še ne v celoti delujočem informacijskem sistemu.

Vlada RS bo v tem mandatnem obdobju naredila vse, da se težava prednostno razreši in tako tudi ta faza čim bolj pospeši. Če namreč aktualno programsko obdobje 2014–2020 (končuje se konec leta 2023) primerjamo s petim letom izvajanja v programskem obdobju 2007–2013, ko smo iz bruselske blagajne počrpali okvirno 30 odstotkov razpoložljivih sredstev, lahko ugotovimo, da bomo morali v pospešitev vložiti še kar nekaj napora.

Prednostno smo se torej usmerili v zagotavljanje optimalnejšega informacijskega sistema. Uspešno izvajanje kohezijske politike je odvisno od uspešnega delovanja vseh akterjev v sistemu. Zato računamo predvsem na uspešno izvedbo že odobrenih projektov in programov pri upravičencih na terenu, kjer se prav tako srečujemo s kar nekaj izzivi (npr. na področju javnega naročanja s pomanjkanjem izvajalcev/kandidatov za izvedbo del ter posledično s ponujenimi cenami, ki so višje od ocenjenih, na področju izdaje okoljskih in drugih dovoljenj s postopki, ki so zaradi vključevanja zainteresiranih strank časovno obsežni ipd.). S sprotnim in hitrim naslavljanjem izzivov želimo postopoma zmanjšati vrzel med pogodbeno vezanimi sredstvi, ki imajo potrebno osnovo za izvedbo projektov ali programov, in izplačili, kar bo v naslednji fazi vodilo tudi do večjega črpanja evropskih kohezijskih sredstev. Seveda pa to ni pglavitni cilj. Ključno je doseganje rezultatov, ki smo si jih zadali ob načrtovanju operativnega programa, ki bodo lahko pomembno vplivali na dvig blaginje.

2. V Službi Vlade za razvoj in evropsko kohezijsko politiko razlog za katastrofalno črpanje, kot že toliko let, valijo na težave z IT-sistemom. Kdaj in kako konkretno bodo težave odpravljene?

Vlada RS se zaveda, da mora prednostno razrešiti težavo z informacijskim sistemom, in zato pospešuje zadnjo fazo izvajanja, to je predložitev zahtevkov Evropski komisiji za izdatke, ki jih je založil državni proračun.

Slabe izkušnje v povezavi z informacijskim sistemom, ki smo ga uporabljali v preteklem programskem obdobju (ISARR), in zahteva po uveljavitvi e-kohezije, ki izhaja iz uredb EU, so prispevale k temu, da se je RS odločila za izgradnjo novega informacijskega sistema, ki bo v največji možni meri povezljiv z obstoječim sistemom za izvajanje državnega proračuna. Zato imamo povezavo dveh oziroma bolje rečeno treh informacijskih sistemov: e-MA (izvajanje operativnega programa), MFeRAC (izvajanje slovenskega proračuna) in njegov modul e-CA (komunikacija zahtevkov na Evropsko komisijo). S tem zagotavljamo enkraten vnos podatkov v informacijski sistem in njihovo izmenjavo med e-MA, MFeRAC in e-CA. Pri medsebojni komunikaciji med sistemi žal še prihaja do zastojev. V medsebojnem sodelovanju med sistemi ugotavljamo, kje so napake, ali v vnesenih podatkih ali v neustreznih komunikacijskih postopkih.

Ker gre za sistem, ki ima nekaj tisoč uporabnikov na različnih ravneh in ga istočasno uporablja nekaj sto uporabnikov, so posegi v njegovo delovanje zahtevni, tudi zaradi nujnosti uskladitve posegov/podatkov v vseh povezanih sistemih hkrati. Tudi zato nastajajo nekatere zamude, ki prispevajo k počasnejšemu finančnemu izvajanju. S tako delujočim sistemom lahko Evropski komisiji

zagotavljamo podatke iz zanesljivega računovodskega sistema, s čimer je zagotovljena tudi pregledna poraba sredstev evropskih davkoplačevalcev.

Aktivnosti za zagotavljanje ustreznih funkcionalnosti informacijskega sistema so že opredeljene in se delno že izvajajo. Ocenjujemo, da bodo najnujnejši posegi, ki bodo zagotavljali tekoče delovanje, izvedeni do konca letošnjega leta. Poudariti je treba, da se že izvaja postopek izbora zunanega izvajalca za sklenitev pogodbe za dokončanje vseh dodatnih aktivnosti vzpostavitve informacijskega sistema. Predvidevamo, da bo pogodba, če ne bo (ponovnih) revizijskih zahtevkov, sklenjena v tem letu in izvedena v prihodnjem.

3. Služba Vlade za razvoj in evropsko kohezijsko politiko navaja, da so pripravili akcijski načrt aktivnosti za pospešitev s ciljem zmanjšanja razkoraka med izplačili iz državnega proračuna in povračili iz proračuna EU. Kateri konkretni ukrepi so predvideni za doseg cilja?

Cilj zmanjšati razkorak med izplačili in povračili pomeni, da bomo v informacijskem sistemu izvedli nadgradnjo določenih funkcionalnosti, ki bodo omogočile sprotno pošiljanje preverjenih izplačil iz proračuna RS Ministrstvu za finance, kjer pripravljajo zahtevke za plačilo do EU. Te funkcionalnosti na primer zajemajo zagotovitev potrebnih polj za izdatke, ki so bili izplačani še iz sistema ISARR, načrtanje pravičnega prenosa podatkov iz polj e-MA v polja e-CA, omogočenje pravičnega prenosa podatkov v primerih, ko v vlogi upravičenca nastopa neposredni proračunski uporabnik, in podobno.

4. Služba Vlade za razvoj in evropsko kohezijsko politiko še navaja, da bo po potrebi spremenjen tudi operativni program 2014–2020. Glede na to, da se izteka leto 2018, se vam zdi takšna napoved realno izvedljiva?

Sprememba OP EKP se je začela spomladi letos in bila potrjena na Odboru za spremljanje operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 v juniju 2018. Trenutno smo v zaključni fazi tehničnega spreminjanja operativnega programa zaradi spremenjenih metodoloških predpostavk pri določanju kazalnikov okvira uspešnosti. Potrditev spremembe s strani Evropske komisije pričakujemo še v tem letu in ocenjujemo, da je realno izvedljiva.

5. Služba Vlade za razvoj in evropsko kohezijsko politiko načrtuje, da bodo sredstva z vsebin, kjer izvajanje ni optimalno, preusmerjena na druga področja. Glede na ničnost črpanja v preteklem letu izvajanje ni optimalno nikjer. Bodo torej vsa sredstva preusmerjena? Če ne, katera bodo?

Glede navedbe o ničnosti črpanja v preteklem letu Ministrstvo za finance pojasnjuje, da se črpanje sredstev evropske kohezijske politike izvaja v okviru t.i. obračunskih let. Obračunsko leto se začne 1. 7. leta N in konča 30. 6. leta N+1. Država članica je ob začetku obračunskega leta upravičena do izplačila letnega predplačila, ki ga mora do konca obračunskega leta pokriti z izdatki, v nasprotnem primeru je treba del letnega predplačila Evropski komisiji vrniti.

Republika Slovenija je pričela črpati evropska sredstva v tretjem obračunskem letu, ko je na Evropsko komisijo naslovila prve zahteve za plačilo v višini 68,9 milijona evrov prispevka Skupnosti. Skladno z evropskimi pravnimi podlagami, ki urejajo področje izvajanja evropske kohezijske politike 2014–2020, je bila upravičena do plačila v višini 90 odstotkov, kar znaša dobrih 62 milijonov evrov.

Obračunsko leto se zaključi s pripravo računovodskih izkazov, v katere je treba vključiti vse vmesne zahteve za plačilo tekočega obračunskega leta in odšteti vse ugotovljene nepravilnosti. Slovenski organi upravljanja in nadzora so ugotovili nepravilnosti v višini 0,32 milijona evrov, kar je Ministrstvo za finance v vlogi organa za potrjevanje upoštevalo in znižalo višino računovodskega izkaza za Evropski socialni sklad ter za Pobudo za zaposlovanje mladih. Evropska komisija je tako 15. maja 2018 potrdila vse računovodske izkaze, s čimer so bili izpolnjeni pogoji za sprostitev zadnjih 10 odstotkov plačila.

Evropska komisija pa pri končnem plačilu upošteva tudi izplačila letnih predplačil. Ker so bili zneski teh višji od preostalih 10 odstotkov neplačanih izdatkov, je bilo treba razliko vrniti. Tako je bilo v letu 2018 za tretje obračunsko leto vrnjeno 68 milijonov evrov letnih predplačil: 34 milijonov evrov iz naslova

Evropskega sklada za regionalni razvoj, 17,1 milijona evrov iz naslova Evropskega socialnega sklada in 16,6 milijona evrov iz naslova Kohezijskega sklada.

Poudariti pa je treba, da vračilo letnih predplačil Evropski komisiji ne pomeni, da Slovenija iz evropskega proračuna v letu 2017 ni črpala evropskih sredstev, prav nasprotno. Slovenija je, kot že rečeno, za tretje obračunsko leto črpala dobrih 62 milijonov evrov. Na Evropsko komisijo smo iz naslova Evropske kohezijske politike 2014–2020 skupno naslovili zahteve za plačilo v višini 310 milijonov evrov in prejeli plačila v skupnem znesku 265,5 milijona evrov.

Na podlagi pregleda okvira uspešnosti oziroma doseženih finančnih in fizičnih mejnikov konec leta 2018 bomo v letu 2019 spremenili operativni program, pri čemer bodo sredstva z vsebin, kjer izvajanje ni optimalno, preusmerjena na področja, ki bodo mejnike dosegla. Zdaj lahko potrdimo, da se počasneje od načrtovanega izvajajo aktivnosti na projektih poplavne varnosti in širokopasovnih povezav. Na konkretnih dveh prednostnih oseh je zato prerazporeditev šestih odstotkov sredstev najverjetnejša. Po drugi strani pa so na kar nekaj oseh mejniki že doseženi. Podrobnejše informacije o tem so na voljo v Poročilih o izvajanju evropske kohezijske politike 2014–2020 (cilj naložbe za rast in delovna mesta), ki jih vsake tri mesece obravnavata Vlada RS in Državni zbor RS ter so dosegljiva na [naši spletni strani](#). Iz poročil je tudi razvidno, da je RS v preteklem letu črpala sredstva iz operativnega programa in dosegla predvideni cilj, ki ga določa pravilo N + 3.

Operativni program se sicer lahko spreminja znotraj obdobja izvajanja, to je do konca leta 2023. Sredi obdobja lahko postopki trajajo tudi vse leto, ob koncu programskega obdobja pa so

spremembe po navadi olajšane (ob zaključevanju obdobja je bila doslej dopuščena desetodstotna fleksibilnost prenosa sredstev med posameznimi vsebinami).